

ОФОРМЛЕННЯ СПАДЩИНИ

Смерть близької людини є однією із тих подій, що надовго вносить смуток до родин. Однак, майно, що залишилося після смерті померлого, потребує вчасного та належного переоформлення його спадкоємцями. Згідно норм чинного законодавства, спадкоємці померлої особи повинні заявити про свої права до нотаріальної контори до завершення шести місяців з дня смерті померлого. А по завершенню цього строку, при наявності належним чином оформлених документів, отримати відповідні свідоцтва, що будуть підтверджувати їхні права на спадкове майно.

За останній період в засобах масової інформації багато надається консультацій щодо переоформлення спадщини. А так як це питання є досить складним, то виникають і нові запитання і повторюються старі помилки при реалізації спадкових прав спадкоємцями. І щоб допомогти в цьому розібратися, торкаючись питань правових, більше хочеться наголосити на питаннях процедурних.

Слід зазначити, що в цілому, оформлення спадщини це довготривала в часі процедура, а в залежності від кількості спадкового майна і місця його розташування - ще й кропітка та виснажлива. Всю процедуру можна розбити на два етапи: перший – це подача заяв про прийняття чи відмови від спадщини, другий – це збір необхідних документів і отримання свідоцтв про право на спадщину.

Як було уже зазначено, спадкоємці повинні заявити про свої права на спадщину. Це здійснюється шляхом особистої подачі до нотаріальної контори відповідної заяви. Якщо спадкоємиць через об'єктивні (чи суб'єктивні) причини не може зробити це особисто, то він в той же шестимісячний термін може надіслати таку заяву до нотаріальної контори поштою, а потім уже прийти особисто до нотаріуса на прийом з оригіналами необхідних документів.

Хочеться звернути увагу спадкоємців на помилки, яких вони здебільшу допускаються.

По-перше. Інколи спадкоємці, на користь яких складений заповіт, вважають, що наявність самого заповіту є гарантом їхніх прав на спадщину. І вони при наявності заповіту можуть звернутися до нотаріальної контори за оформленням спадщини в будь-який час. Однак, такі дії є помилковими. І якщо такі спадкоємці пропустили шестимісячний термін для подачі заяви про прийняття спадщини і не проживали сумісно із померлим за однією адресою, то вони вважаються такими, що не прийняли спадщину, навіть при наявності у них заповіту. Тоді поновити свої права вони можуть тільки у судовому порядку. В іншому випадку в спадкування можуть вступити спадкоємці за законом.

По-друге. Діє норма закону, за якою спадкоємці, які проживали разом із спадкодавцем на день його смерті за однією адресою і продовжують там проживати далі, своєчасно не звернулися до нотаріальної контори за прийняттям спадщини, то вважаються такими, що прийняли спадщину фактично. І тоді, якщо хтось із таких спадкоємців повідомляє про те, що він не хоче ніякої спадщини, і вважає, що йому немає необхідності йти до нотаріальної контори, то такий

спадкоємець теж помиляється. Бо згідно закону він вже є таким, що прийняв спадщину і при оформленні спадкового майна, буде врахована і їхня частка.

По-третє. Подавши заяву про прийняття спадкового майна (чого-небудь із нього), це означає що спадкоємець прийняв усе майно, що належало померлому. А подавши заяву про відмову від спадщини (від чого-небудь) – відмовився від усього. Наприклад: до нотаріальної контори звернулася дружина та дочка померлого. Вони повідомляють нотаріуса про те, що спадкове майно складається із ½ частини квартири в м. Києві, житлового будинку та земельної ділянки в селі та грошових вкладів в відділенні банку. І нотаріусу пояснюють, що дружина відмовляється від частини квартири в місті Києві та грошових вкладів - хай дочка на себе оформляє, мовляв їй це потрібніше. А вона поїде вже в село і буде оформляти на себе тільки хату із землею. Ну, а дочка, відповідно не хоче цієї хати. Однак, такий поділ неможливий так, як згідно закону частки кожного спадкоємця у спадщині є *рівними* і для вирішення їхніх бажань потрібний інший шлях. І так як у нашому прикладі дві спадкоємиці, і якщо вони подадуть обидві заяви про прийняття спадщини, то відповідно кожній із них буде по ½ частині в кожному конкретному майні. Якщо ж одна із них відмовиться, то вона не буде спадкувати нічого, а інша буде спадкувати все.

Якщо ж звернутися до самої процедури і механізму оформлення самої спадщини ближче, то з 01 червня 2009 року ці питання віднесені до компетенції і державних нотаріальних контор і приватних нотаріусів. В кожній нотаріальній конторі, в залежності від штату працівників, від внутрішньої організації праці та режиму роботи контори, напрацьовано ефективний порядок прийому громадян щодо питань спадщини. Тому, бажано попередньо зателефонувати до контори, до якої маєте намір звернутися, та дізнатися основні процедурні питання, щоб не змарнувати власний час.

Окрім того, ідучи на прийом, відвідувачі повинні розраховувати у часі. Найперше, відкриття спадкової справи передбачає собою з'ясування нотаріусом суттєвих обставин справи: місце та час відкриття спадщини, коло спадкоємців, їхні родинні стосунки із померлим, наявність заповіту, наявність та кількість спадкового майна, огляд та юридична оцінка оригіналів документів, роз'яснення прав згідно ЦК України. На підставі поданих заяв спадкоємців здійснюється перевірка даних Спадкового реєстру про наявність/відсутність вже заведеної спадкової справи до майна померлого та наявність/відсутність від імені померлого заповіту; виготовляються необхідні документи і вже заводиться спадкова справа. Спадкова справа теж підлягає реєстрації в Спадковому реєстрі, про що із нього спадкоємцям видається відповідний витяг. В залежності від складності спадщини - витрачається різна кількість на це часу.

Руслана Ричок – завідувач Одинадцятій КДНК (державний нотаріус),